

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С.Сковороди
Кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Жешувський університет (Республіка Польща)
Університет третього віку в Громадкі (Республіка Польща)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)

МАТЕРІАЛИ
V Міжнародної науково-практичної конференції

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ
СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

31 березня – 2 квітня 2021 року

Том 1

ХАРКІВ
2021

ББК 74.58+74.20+88.40+88.840

УДК 37.013.77:[378+373.5]

П86

ISBN 978-617-7886-20-3

Редакційна колегія:

Золотухіна С. Т. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ворожбіт-Горбатюк В. В. – професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лупаренко С. Є. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Попова О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Рогова Т. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Штефан Л. А. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Твердохліб Т. С. – д-р пед. наук, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лазарєва О. М. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Дейниченко Г. В. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

Затверджено редакційно-видавничою радою

Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

(протокол №2 від 10.03.2021 року)

Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 31 березня – 2 квітня 2021 р.). У 2 томах. / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків : «Мітра», 2021. Т.1. 313 с.

У збірнику відображено психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої школи в умовах сучасних викликів. Він містить результати досліджень учених, викладачів, учителів, наукові пошуки докторантів, аспірантів, студентів з питань розвитку педагогічної науки й освіти, психолого-педагогічних аспектів інклюзивної освіти, організації дистанційного навчання, реалізації інноваційних технологій, розвитку обдарованої особистості в сучасному освітньому середовищі, професійної підготовки фахівця а також сучасних проблем порівняльної педагогіки.

Матеріали стануть у нагоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, магістрам і студентам вищих закладів освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

Видано за рахунок авторів.

ISBN 978-617-7886-20-3

© Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2021

Машкіна Л. А.	
Інноваційні технології у закладах вищої освіти: сучасний вимір	213
Мельникова О. В., Гвоздїй С. П.	
Використання інтерактивних технологій на уроках основ здоров'я	216
Невельська-Гордєєва О. П.	
Педагогічні аспекти тестування загальних навчально-правничих компетентностей	219
Попова О. В., Дейниченко Г. В., Жуков В. П.	
Технологія оцінювання рівня інноваційності закладу загальної середньої освіти	223
Прусак Ю. В., Прусак О. Р.	
Особливості застосування інформаційних технологій у підготовці майбутніх дизайнерів	226
Рогульська О. О.	
Підвищення мотивації майбутніх учителів іноземних мов до професійної діяльності на заняттях з англійської мови	230
Сівковська Г.О.	
Індивідуальна освітня траєкторія розвитку молодших школярів	234
Ткачов С. І., Ткачов А. С.	
«Студентське портфоліо» як засіб підвищення рівня навчальної мотивації студентів	237
Трухан Г. В.	
Інновації в педагогічній освіті Норвегії: інтеграція науки та практики	241
Тютюнник В. В., Савченко В. В., Васильєва С. О.	
Проблема впровадження інноваційних технологій в освіті	244
Харківська А. А.	
Розвиток полікультурної освіти – сучасний тренд педагогіки	247
Штефан Л. В.	
Інтелект-карти як основа діяльності в сучасному інформаційному просторі	250
Юровчик В. Г.	
Використання інноваційних технологій на уроках географії	254
Юрченко В. В.	
Сучасні технології навчання іноземної мови: поняття, різновиди, ефекти застосування	257
Секція V	
Актуальні проблеми освіти дорослих	261
Бойчук Ю. Д., Боярська-Хоменко А. В.	
Професійне навчання дорослих у корпоративних університетах США	261
Бохонкова Ю. О., Савельєва Є. О.	
Організаційно-психологічні умови формування психологічної готовності керівників банківських установ до управління персоналом	265

лише на себе, усвідомити, що людина самостійно відповідає за свої вчинки та є творцем власної долі; передбачали аналіз можливих перешкод на шляху до мети, а також шляхів їх подолання, що посилювало гнучкість і наполегливість студентів у досягненні цілей, пов'язаних із навчальною діяльністю, сприяли позитивному налаштуванню на майбутню професійну діяльність.

Список використаних джерел

1. Басова Н. В. Педагогика и психология. Ростов н/Д.: Феникс, 2000. 416 с.
2. Єрохін С. А., Нікітін Ю. В., Нікітіна І. В. Концепція професійної мотивації студентів як фактора конкурентності на ринку праці. Науковий юридичний журнал. Хмельницький : Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2011. № 1 (1). Ч. II. С. 20–27.
3. Зимняя И. А. Педагогическая психология: учеб. пособ. Ростов н/Д. : Феникс, 1997. 480 с.
4. Іванова Н. Мотивація фахівця до професійної діяльності: поняття, зміст та функції. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2016. Вип. 1. С. 21–24.
5. Каньоса Н. Г. Особливості формування професійної мотивації студентів вищого педагогічного закладу. URL: file:///C:/Users/boss/Downloads/zprro_2012_11_12.pdf (дата звернення: 16.09.2018).
6. Лук'яненко В. В. Формування мотивації навчання студентів технічних спеціальностей на заняттях з англійської мови. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/pode/1164> (дата звернення: 15.09.2018).
7. Маркова А. К. Психология профессионализма. М. : Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996. 312 с.
8. Реан А. А., Кудашев А. Р., Баранов А. А. Психология адаптации личности. Санкт-Петербург : Прайм-ЕВРОЗНАК, 2008. 479 с.
9. Реан А. А. Психология изучения личности: учеб. пособ. Санкт-Петербург : Изд-во В. А. Михайлова, 1999. 288 с.

ІНДИВІДУАЛЬНА ОСВІТНЯ ТРАЄКТОРІЯ РОЗВИТКУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Сівковська Г. О.

здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

У тезах розглянуто проблему формування індивідуальної освітньої траєкторії розвитку молодших школярів. На основі напрацювань вітчизняних дослідників визначено суть поняття «індивідуальна освітня траєкторія». Охарактеризовано основні принципи формування індивідуальної освітньої траєкторії розвитку молодших школярів. Зазначено етапи реалізації індивідуальної освітньої траєкторії розвитку молодших школярів.

Ключові слова: *молодші школярі, індивідуалізація навчання, принципи, етапи, індивідуальна освітня траєкторія.*

The problem of forming an individual educational trajectory of development of junior schoolchildren has been considered in the thesis. Based on the work of domestic researchers the essence of the concept of «individual educational trajectory» has been determined. The basic principles of formation of individual educational trajectory of development of junior schoolchildren have been characterized. The stages of realization of the individual educational trajectory of development of junior schoolchildren have been indicated.

Key words: *junior students, individualization of learning, principles, stages, individual educational trajectory.*

У зв'язку з модернізацією освіти в Україні актуальності набуває інтенсивний пошук нових концептуальних ідей і шляхів розвитку сучасної шкільної освіти. У теорії і практиці педагогічної науки досліджувалися питання диференціації та індивідуалізації навчання, а в останні роки велика увага приділяється проблемі якості освіти.

Особливого значення в умовах модернізації шкільної освіти набуває забезпечення всебічного розвитку та задоволення індивідуальних освітніх запитів і потреб молодших школярів. Зараз перед українським суспільством гостро постає питання впровадження особистісно-зорієнтованої освіти, що передбачає розвиток індивідуальності кожного учня. З огляду на це проблема реалізації індивідуальної освітньої траєкторії розвитку молодших школярів набуває дедалі більшої актуальності.

Проблему проектування та реалізації індивідуальних освітніх траєкторій розвитку школярів та її аспекти розглядали у своїх дослідженнях такі науковці, як: А. Жук, Т. Коростіянець, Н. Крилова, Г. Мікєрова, О. Савченко, А. Хуторський тощо.

Як зазначено в Законі України «Про освіту», індивідуальна освітня траєкторія – це персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання [1].

Слід відмітити, що система індивідуальних освітніх траєкторій дозволяє реалізувати системно-діяльнісний підхід у навчанні молодших школярів, який максимально враховує інтелектуальні здібності учнів та визначає індивідуальну траєкторію їх розвитку. Її впровадження дозволяє створити належні психолого-педагогічні умови, які зможуть забезпечити стимулювання у молодших школярів інтересу до індивідуальної освітньої діяльності на основі саморозвитку та самопізнання у процесі оволодіння знаннями, уміннями і навичками [2, с. 54].

Зауважимо, що індивідуальна освітня траєкторія дозволяє виробити власний стиль навчально-пізнавальної діяльності, допомагає розкрити творчий потенціал і стимулює пізнавальну активність молодших школярів.

На думку О. Савченко, найважливішим завданням формування індивідуальності учня є навчити його самостійно вчитися. Досягнути цієї мети можна, якщо системно впливати на освітній процес, поєднуючи засоби опосередкованого впливу і методики цілеспрямованого формування самостійної розумової діяльності.

За таких умов можна стимулювати молодших школярів до самостійного навчання: надати можливість розуміти та приймати мету діяльності, організовувати власну освітню діяльність, вступати в конструктивний діалог, контролювати й оцінювати результати своєї праці, прагнути їх поліпшити та зробити перший крок до побудови власної індивідуальної освітньої траєкторії розвитку [5, с. 150].

Необхідно підкреслити, що в основі реалізації індивідуальної освітньої траєкторії закладено принципи, які визначають специфіку освітньої діяльності, а також сприяють розвитку креативності, продуктивності, індивідуалізації навчання та всебічному розвитку молодших школярів:

- принцип розвивального і виховного навчання;
- принцип індивідуалізації та диференціації;
- принцип врахування вікових можливостей [4, с. 139].

Опираючись на ці принципи, реалізація індивідуальної освітньої траєкторії розвитку молодших школярів може здійснюватися в декілька етапів:

1. Створення інтелектуального освітнього простору в установі освіти, який задовольняє запити молодших школярів.
2. Активізація пізнавальної активності учня (мотивація до індивідуальної освітньої діяльності).
3. Діагностика рівня розвитку здібностей учня та його індивідуальних інтересів, особливостей і природних задатків.
4. Розробка індивідуального освітнього маршруту і технологій його реалізації.
5. Оцінка ефективності реалізації індивідуальної освітньої траєкторії молодшого школяра [3, с. 191].

Слід зазначити, що на особливості формування індивідуальної траєкторії впливає значна кількість зовнішніх і внутрішніх факторів. Серед внутрішніх чинників виступають особливості пізнавальної сфери, інтереси, мотиви і потреби, емоційний і фізичний стан учня. До зовнішніх факторів можна віднести будь-які впливи на дитину з боку навколишнього середовища: поведінка вчителя і однокласників, психологічний клімат у класі, особливості ситуації вибору тощо [6].

Зауважимо, що під час складання індивідуальної освітньої траєкторії вчитель виступає в ролі консультанта і надає молодшим школярам можливість вибору, враховуючи особливості їх освітньої діяльності, способи роботи з навчальним матеріалом, особливості засвоєння навчального матеріалу, види навчальної діяльності тощо.

З огляду на це – найважливішим для учня є оцінка власних можливостей, здібностей, інтересів і зусиль, які він має докласти для досягнення запланованого результату в індивідуальній освітній траєкторії.

Отже, наше дослідження доводить, що успішна реалізація індивідуальної освітньої траєкторії розвитку молодших школярів передбачає гуманне ставлення до особистості кожного учня, становлення його індивідуальності, створення можливості саморегуляції в освітньому просторі і залежить від наявності свободи вибору молодшими школярами (відповідно до їх здібностей) змісту освіти з метою задоволення власних освітніх, духовних, культурних і життєвих потреб.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/ed20200116> (дата звернення: 24.02.2021).
2. Коростіянець Т. Індивідуальна освітня траєкторія – освітня програма студента. Збірник наукових праць. Сум. ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. С. 52- 61.
3. Крилова Н. Індивідуалізація дитини в освіті: проблеми та рішення. *Шкільні технології*. 2008. № 3. С.183-198.
4. Мікєрова Г., Жук А. Алгоритм побудови індивідуальної освітньої траєкторії. *Сучасні наукомісткі технології*. 2016. № 11-1. С. 138-142.
5. Савченко О. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для вчителів і методистів початкового навчання. 2 вид., К. 2009. 226 с.
6. Хуторський А. Індивідуальна освітня траєкторія. URL : <http://osvita.ua/school/theory/2287/print> (дата звернення: 24.02.2021).

«СТУДЕНТСЬКЕ ПОРТФОЛІО» ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ

Ткачов С. І.

доктор педагогічних наук, професор
Харківська державна академія фізичної культури
м. Харків, Україна

Ткачов А. С.

доктор педагогічних наук, доцент
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
м. Харків, Україна

У публікації представлено алгоритм використання «студентського портфоліо» як засобу підвищення рівня навчальної мотивації студентів на заняттях з навчальних дисциплін «Педагогіка» і «Педагогічна майстерність». Наведено загальні наслідки його впровадження на практиці та подальші перспективи науково-методичної роботи в означеному напрямку.

Ключові слова: навчальна мотивація студентів, «студентське портфоліо», алгоритм застосування «студентського портфоліо».

Abstract. *The decision procedure for the application of «student portfolio» as a means of increasing the level of student’s learning motivation at classes for “Pedagogy” and “Pedagogical Mastery” has been presented in the article. The*